

Stanisław Sowiński

ul. Rycerska 2/34

20-552 Lublin

NIP:712-105-39-67

tel.(81) 743-48-83

PROJEKT TECHNICZNO-WYKONAWCZY

ADRES:	<i>Urząd Miasta w Radzynie Podlaskim Ul. Warszawska 32 21-300 Radzyń Podlaski dz.nr 477/3</i>
BRANŻA:	<i>elektryczna</i>
TEMAT:	<i>Mikroinstalacja fotowoltaiczna on-grid o mocy 13,5 kWp, zlokalizowana na budynku Urzędu Miasta w Radzynie Podlaskim</i>
INWESTOR:	<i>Miasto Radzyń Podlaski ul. Warszawska 32 21-300 Radzyń Podlaski</i>
KATEGORIA OBIEKTU BUDOWLANEGO:	<i>XII</i>

PROJEKTANT:	<i>mgr inż.Stanisław Sowiński upr.bud.:2721/Lb/94</i>
ASYSTENT:	<i>inż. Jakub Siedliski</i>

Lublin– listopad 2022r.

Spis zawartości

Spis zawartości	2
1. Podstawa opracowania projektu instalacji fotowoltaicznej	3
2. Cel projektu.....	3
3. Opis działania ogniwa fotowoltaicznego	3
4. Zasilanie i pomiar.....	3
5. Opis wykonania.....	4
6. Ochrona przeciwporażeniowa, ochrona odgromowa.....	10
7. Opis projektowanych zabezpieczeń po stronie DC i AC	11
8. Ochrona przeciwpożarowa.....	12
9. Inne zabezpieczenia	13
10. Oznakowanie instalacji PV	13
11. Inne zabezpieczenia	14
12. Przebieg prac montażowych	14
13. Obliczenia	15
13.2 Obliczenia mocy	15
13.3 Dobór zabezpieczeń DC.....	15
13.4 Obliczenia prądu AC.....	16
13.5 Dobór zabezpieczeń AC.....	16
13.6 Dobór przekroju przewodu DC.....	16
13.7 Dobór przewodu AC	16
13.8 Obliczenia dopuszczalnego odstępów izolacyjnego w instalacji odgromowej	17
14. Wykaz rysunków.....	18

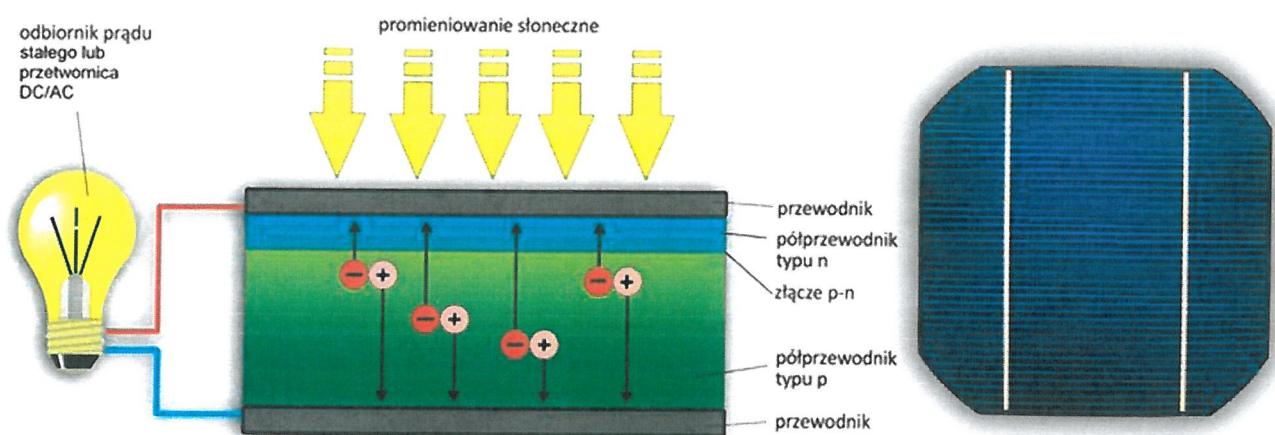
1. Podstawa opracowania projektu instalacji fotowoltaicznej

- Umowa z Inwestorem
- Uzgodnienia z Inwestorem
- Częściowa inwentaryzacja budynku
- Obowiązujące przepisy i normy

2. Cel projektu

Celem jest zaprojektowanie instalacji fotowoltaicznej służącej, zgodnie z art. 4. Dz. U. 2016 poz. 925, do wykorzystania energii elektrycznej na potrzeby własne.

3. Opis działania ogniwa fotowoltaicznego

Ryc. 1. Budowa ogniwa fotowoltaicznego

Ogniwa fotowoltaiczne (fotoogniwa, ogniwa słoneczne), to krzemowe płytki półprzewodnikowe o sprawność około 15-20%, w których znajdują się bariery potencjału (pola elektrycznego), pod postacią złącza p-n (positive-negative). Dzięki złączu p-n możliwe jest przekształcenie energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną. Proces ten nazywa się konwersją fotowoltaiczną.

Padające na ogniwo promieniowanie słoneczne (fotony światła) wybija elektrony z ich miejsc w strukturze półprzewodnika, wtedy tworzą się pary nośników o przeciwnych ładunkach. Następnie zostają one rozdzielone przez istniejące na złączu p-n pole elektryczne, co w konsekwencji prowadzi do tego, iż w ogniwie pojawia się napięcie. Podłączone do ogniw elektrody, powodują przepływ prądu elektrycznego.

4. Zasilanie i pomiar

Zasilanie

Obiekt zasilony jest przyłączem kablowym do złącza licznikowego zlokalizowanego wewnątrz budynku na parterze, poprzez tablicę licznikową TL-UM i rozdzielnicę główną RG-UM, do której przewidziano podłączenie instalacji fotowoltaicznej, poprzez rozdzielnicę przyłączeniową RAC i inwerter.

Skrzynkę (rozdzielnicę) RAC i inwerter zlokalizowano w piwnicy bezpośrednio pod RG-UM.

Układ pomiarowy i zabezpieczenia główne

Układ pomiarowy i zabezpieczenie przedlicznikowe 3pC63A zlokalizowano w TL-UM. Jako zabezpieczenie zalicznikowe instalacji fotowoltaicznej zaprojektowano wyłącznik nadmiarowo-prądowy 3p C25A, zainstalowany w RG oraz 3p B25A, zainstalowany w RAC.

5. Opis wykonania

Projektowana instalacja fotowoltaiczna usytuowana będzie na dachu budynku Urzędu Miasta. W skład systemu fotowoltaicznego wchodzić będą moduły fotowoltaiczne o łącznej mocy 13,5 kWp, podłączone do inwertera. Falownik podłączony zostanie do istniejącej rozdzielniczy głównej RG-UM, w instalacji elektrycznej, w ww. budynku, a wyprodukowana energia wykorzystywana będzie na potrzeby własne budynku, z kolei jej nadmiar oddawany będzie do sieci elektroenergetycznej. W skład projektowanej instalacji fotowoltaicznej, oprócz modułów fotowoltaicznych i inwertera, wchodzi również zabezpieczenia strony DC i AC, które zapewnią odpowiednią ochronę przed przepięciami i przetężeniami wywołanymi czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi instalacji. Moduły fotowoltaiczne będą zajmowały powierzchnię około 63,5 m².

Ocena możliwości obciążenia konstrukcji dachu instalacją PV nie wchodzi w zakres niniejszego opracowania.

Przeciwpożarowy wyłącznik bezpieczeństwa PWB

Na dachu zaprojektowano przeciwpożarowy wyłącznik bezpieczeństwa PWB, który przeznaczony jest do bezpiecznego i nagłego odcięcia zasilania w instalacjach fotowoltaicznych w przypadku awarii i/lub pożaru. Wyłącznik przystosowany jest do montażu na dwóch stringach. Po wyłączeniu zasilania AC (np. na skutek zadziałania przyciski PWP) PWB wykryje awarię sieci, a po 5 sekundach automatycznie wyłączy przełącznik izolacji, przerywając połączenie prądu stałego między modułami, a falownikiem. PWB resetuje się automatycznie po przywróceniu zasilania AC - wyłącznik połączy obwód bez konieczności ingerencji użytkownika.

PWB posiada też automatyczny wyłącznik przy temp. 70st.C.

Wyłączniki należy zamontować w pobliżu paneli fotowoltaicznych.

PWB zasilić z RAC przewodem HDGs3x1,5mm² układanym w r.o.

Podstawowe wymagane parametry PWB:

Napięcie na stringach: 300~1500V

Maksymalny prąd przy 1000V: 40A

Maksymalny prąd przy 1200V: 30A

Maksymalny prąd przy 1500V: 20A

Ilość niezależnych stringów: 2 szt.

Nominalne napięcie AC: 230Vac

Zakres napięcia załączenia dla AC: 100Vac-270Vac

Stopień ochrony: IP66.

Instalacja nn AC

Instalację; od skrzynki przyłączeniowej RAC do inwertera oraz od RAC do rozdzielniczy głównej RG-UM wykonać przewodem YDY 5x6mm² w sztynnych rurach osłonowych. n.u.

Należy stosować przewody, aparaty i urządzenia z atestami stosowalności w budownictwie, przewody muszą mieć izolację o napięciu znamionowym 750V, kable niskiego napięcia – izolacje o napięciu znamionowym 1000V.

Do zasilania PWB przewidziano HDGs3x1,5mm² układany w r.o.

Przebieg trasy przewodów pokazano na rys. nr 3.

Po ścianie budynku i wewnątrz budynku przewody układać w sztywnych rurach winidurowych n.u. Kolor rur uzgodnić z Inwestorem, na etapie wykonawstwa.

Instalacja nn-DC

Zaprojektowano kabel solarny 6mm². Moduły fotowoltaiczne należy łączyć przeznaczonym do instalacji kablem solarnym oraz złączkami systemowymi kategorii MC4 lub równoważnymi.

Należy zastosować przewody odporne na UV, ozon, warunki atmosferyczne oraz hydrolizę dla napięcia stałego DC 1000V, w podwójnej izolacji krótkotrwale odporne na bardzo wysoką temp.

Izolacja zewnętrzna powinna być odporna na przetarcia i uszkodzenia.

Całość okablowania powinna być prowadzona w elementach montażowych odpornych na działanie promieniowania UV. Luźne odcinki przewodów należy przymocować do konstrukcji wsporczej instalacji przy pomocy opasek kablowych odpornych na promieniowanie UV. Złączki MC4 powinny być zaciskane z odpowiednią siłą na końcówkach przewodów, zgodnie z wytycznymi producenta. Przewody „+” i „-” należy układać w taki sposób, aby nie tworzyły one pętli.

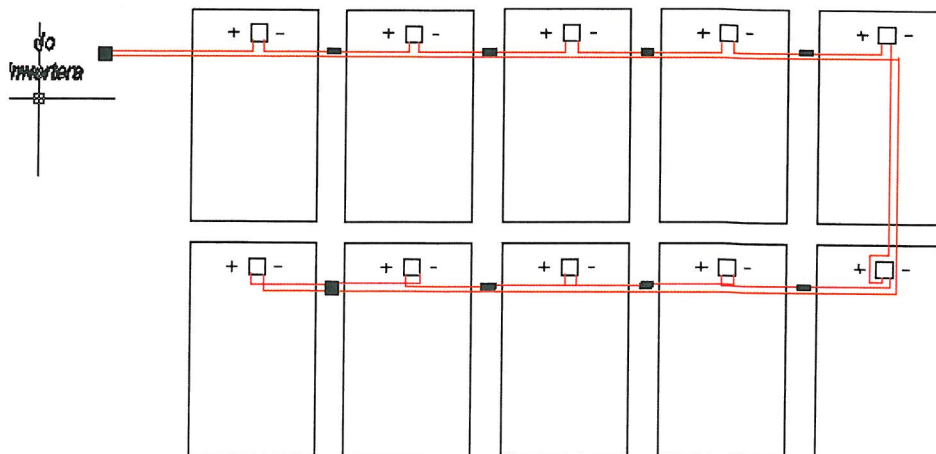
Poza konstrukcjami przewody układać w sztywnych rurach osłonowych lub zamkniętych korytkach kablowych.

Korytka (rury) instalować na dachu w sposób bezinwazyjny, np. poprzez mocowanie do konstrukcji wsporczej paneli.

Wewnątrz budynku przewody układać n.u. po ścianie budynku w rurach winidurowych sztywnych.

W pionie (pomiędzy rozdzielnicami RDC1 i RDC2) przewody układać po zewnętrznej ścianie budynku, w rurze osłonowej sztywnej, odpornej na UV, (o kolorze dobranym do elewacji) na uchwytych.

W przypadku skrzyżowań i zbliżeń z istniejącą instalacją odgromową, istniejące zwody poziome osłonić za pomocą grubościennych rur dedykowanych dla instalacji odgromowych.

Rys.2. Przykład prawidłowego podłączenia modułów w łańcuch

Przebieg trasy przewodów pokazano na rys. nr 1 i 2.

Inwerter

Dla instalacji zaprojektowano 3-faz. inwerter, który zlokalizowano w piwnicy.

Zadaniem inwertera jest zamiana prądu stałego, produkowanego przez moduły, na prąd zmienny, zsynchronizowany z siecią energetyczną 3-faz.400V.

W przypadku zaniku napięcia od strony zarządcy sieci automatyka falownika samoczynnie odłączy zasilanie. Przy powrocie napięcia następuje proces synchronizacji z siecią i wznowienie dostaw energii do sieci.

Podstawowe wymagane parametry inwertera:

- napięcie znamionowe AC: 3/N/PE; 230 V / 400 V ,
- min.znam.moc czynna AC($\cos\phi=1$) $\geq 15\text{kW}$,
- maksymalne napięcie wejściowe: $\geq 900\text{Vdc}$
- znam. częstotliwość napięcia :50Hz/230V,
- min. sprawność:98%
- ilość MPPT: ≥ 2 ,
- ilość wejść : ≥ 4 ,
- min. stopień szczelności:IP65
- min. temperaturowy zakres pracy: -20°C do $+60^{\circ}\text{C}$,
- maksymalny pobór mocy (nocą): $\leq 2,5\text{W}$,
- zabezpieczenie przed odwrotną polaryzacją,
- zabezpieczenie przed pracą wyspową,
- obsługa interfejsów komunikacyjnych : RS485, Ethernet, Wi-Fi.
- gwarancja min. 5 lat.

Rozdzielnica (skrzynka) przyłączeniowa RDC1

Zaprojektowano skrzynkę przyłączeniową RDC1 jako 12 modułową, wykonaną z tworzywa termoutwardzalnego, z przezroczystymi drzwiczkami, II kl. ochr., stopień ochrony IP67, $I_n=63\text{A}$, $U_i=1000\text{V}$, $I_K=08$.

Obudowa skrzynki powinna posiadać właściwą wentylację, odporność na uderzenia mechaniczne oraz być niepalna.

Skrzynkę przyłączeniową zainstalować na dachu, na kominie.

W skrzynce przyłączeniowej zlokalizowano:

- ochronniki przeciwprzepięciowe DC t.1+2, $I_n=20\text{kA}$, $I_{\text{max}}=40\text{kA}$, $U_{\text{cpv}}:1200\text{Vdc}$.

Rozdzielnica (skrzynka) przyłączeniowa RDC2

Zaprojektowano skrzynkę przyłączeniową RDC2 wykonaną z tworzywa termoutwardzalnego o szczelności min. IP44. W RDC2 zlokalizowano ograniczniki przepięć DC t.2. oraz rozłącznik bezpiecznikowy z wymiennymi wkładkami topikowymi o charakterystyce gPV. Rozdzielnicę przyłączeniową RDC2 zainstalować na ścianie w pobliżu falownika.

Podstawowe wymagane parametry RDC:

- Obudowa min. 18 modułowa z przezroczystymi drzwiczkami, II kl. ochr., stopień ochrony IP44, $I_n=63\text{A}$, $U_i=1000\text{V}$, $I_K=08$,
- wyposażenie:
 - rozłącznik bezp. z wymiennymi wkładkami topikowymi o charakterystyce gPV, montowane na obu biegunach łańcucha,

-ochronniki przeciwprzepięciowe t.2. Wyrównanie potencjałów w ochronie przeciwprzepięciowej zgodnie z IEC 60364-4-44, zdolność odprowadzania prądu (8/20 μ s) na biegun: min.40kA, napięciowy poziom ochrony DC : $U_p \leq 4kV$.

Rozdzielnica (skrzynka) przyłączeniowa RAC

Zaprojektowano skrzynkę przyłączeniową RAC wykonaną z tworzywa termoutwardzalnego.

W rozdzielniczy przyłączeniowej RAC zlokalizowano wyłącznik nadprądowy modułowy typu 3p B25A, wyłącznik różnicowoprądowy 4p 40/0,1A, wyłącznik nadprądowy modułowy typu 1p B6a (do zasilenia PWB) i ograniczniki przepięciowe AC t.2. Rozdzielnicę przyłączeniową AC zainstalować na ścianie w pobliżu falownika . Zasilanie RAC od strony inwertera wykonać przewodem YDY 5x6mm², układanym w sztynnych rurach osłonowych. n.u. lub listwach ściennych.

Podstawowe wymagane parametry RAC:

-Obudowa 24 modułowa z przezroczystymi drzwiczkami, II kl. ochr., stopień ochrony min.

IP44, $I_n=63A$, $U_i=690V$, $I_K=08$, -min. temperaturowy zakres pracy: -40°C do +80°C,

-wyposażenie:

- wyłącznik nadprądowy 1p.B6A, $I_{cn}=6kA$

-wyłącznik nadprądowy 3p.B25A, $I_{cn}=6kA$

-ochronniki przeciwprzep.t.1+2 ,

-wyłącznik różnicowoprądowy 4p 40/0,1A.

Rozdzielnica główna RG-UM

W rozdzielniczy głównej zaprojektowano wyłącznik nadprądowy 3p C25A, z którego należy zasilić RAC. W celu utworzenia miejsca na wyłącznik należy istniejące urządzenia w górnym rzędzie rozdzielniczy przesunąć do lewej strony.

Moduły fotowoltaiczne

Moduły fotowoltaiczne zaproponowane w instalacji, to moduły wykonane w technologii monokrystalicznej, o mocy min. 450 Wp i sprawności min. 20%. Moduł powinien być pokryty szkłem hartowanym. Komponenty modułu powinny być zamknięte w aluminiowej ramie.

Podstawowe parametry modułu (dla warunków STC):

-moc. min.450Wp (standardowe warunki testu: napromieniowanie 1000 W/m², temperatura ogniw 25 °C i współczynnik masy powietrza AM 1,5),

-maks. ilość modułów:30szt.,

-sprawność modułu min.20% ,

-wyłącznie dodatnia tolerancja mocy,

-powierzchnia antyrefleksyjna,

-gwarancja mechaniczna– min. 12 lat;

-min. gwarancja wydajności mocy producenta 25 lat: min. 80% mocy znamionowej,

gwarancja na moc musi mieć liniową krzywą degradacji mocy w czasie,

-obciążenie statyczne (na obciążenie śniegiem) min.5400Pa,

-odporność na podmuchy wiatrem min.2400Pa,

-napięcie obwodu otwartego $V_{oc} = 41V-50V$

-napięcie optymalne $V_{mp} = 33V-42V$

-maks. prąd obwodu zamkniętego $I_{sc} = 11A -14A$

-waga maks.24,5 kg,

- puszka przyłączeniowa modułu szczelna IP68 .
- temp. pracy:-40+85st.C .

Optymalizatory mocy

Zaprojektowano optymalizatory mocy, montowane przy każdym module PV. Działanie optymalizatora mocy polega na szukaniu punktu mocy maksymalnej na poziomie pojedynczego modułu PV. Optymalizator mocy ma za zadanie obciążyć moduł w sposób optymalny, czyli taki, w który w danych warunkach oświetlenia zapewni na wyjściu największą możliwą moc niezależnie do tego, jaki prąd i napięcie generują pozostałe moduły w szeregu.

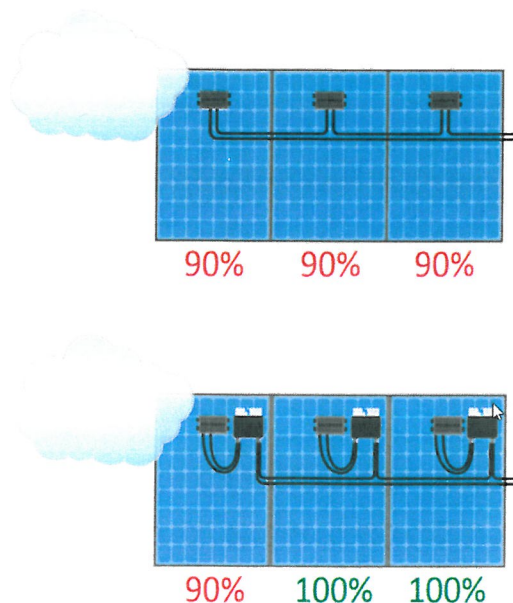
Jeżeli na module PV pojawi się cień zmniejszy się prąd, jaki będzie mógł dany moduł generować. Jeżeli moduł ten jest połączony w szeregu z innymi modułami spadek prądu na zacienionym module może przełożyć się na spadek prądu na całym szeregu modułów lub zostanie on "odcięty" przez diody obejściowe.

Ponadto, zastosowane w instalacji optymalizatory (optymizery) mocy umożliwiają automatyczne obniżenie napięcia DC modułów do wartości 1V, za każdym razem, gdy odłączone jest zasilanie AC lub odłączony jest falownik lub gdy nastąpi awaria instalacji, zapewniając bezpieczeństwo podczas konserwacji lub w przypadku pożaru. W takim wypadku napięcie każdego modułu zostaje ograniczone do napięcia bezpiecznego , nie zagrażającemu instalatorom, serwisantom czy ratownikom straży pożarnej.

Podstawowe wymagane parametry optyimizera:

- moc wejściowa min.450W,
- napięcie systemu:1000V,
- min. sprawność:98,5%
- maksymalne napięcie wyjściowe $\geq 80Vdc$
- prąd wyjściowy (min.) 15A_{dc}
- prąd zwarciovoy (min.) 12A_{dc}
- min. temperaturowy zakres pracy: -40°C do +85°C,
- IP68.

Korzyści wynikające z zastosowania optymalizatora mocy przedstawia poniższy rysunek

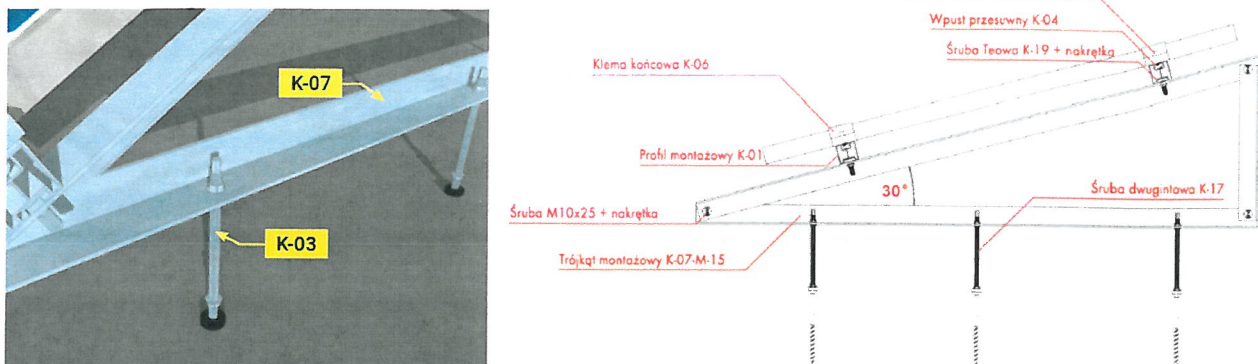

Rys. 3. Przykład działania optymalizatora mocy

Konstrukcja montażowa na dach płaski

Zaprojektowano konstrukcję wsporczą wykonaną z profili aluminiowych lub ze stali nierdzewnej, mocowaną do dachu za pomocą np. trójkątów montażowych oraz odpowiednich śrub. Kąt nachylenia ramy 25-35°.

Pozostałe elementy konstrukcji, takie jak klemy końcowe, śruby i nakrętki, służą do przymocowania modułów fotowoltaicznych do wyżej opisanych profili. Elementy te wykonane są ze stali nierdzewnej. Konstrukcja montażowa powinna być odporna na czynniki atmosferyczne, tj. deszcz, słońce czy śnieg.

Rys 4. Wizualizacja konstrukcji montażowej umiejscowionej na dachu płaskim

Rys 5. Przykład montażu konstrukcji montażowej na dachu płaskim

Podłączenie do internetu

Połączenie z internetem przewidziano za pomocą Ethernetu, Wi-Fi lub modułu komunikacyjnego w standardzie RS485.

Moduł komunikacyjny jest urządzeniem przeznaczonym do monitoringu i kierowania pracą systemu PV produkującego energię. Urządzenie to zawiera wszystkie niezbędne wejścia, przetwarza protokoły, zbiera dane i je układa oraz centralnie monitoruje i informuje na temat systemu fotowoltaicznego.

Do połączenia inwertera z serwerem monitoringu (szafa RACK) zaprojektowano kabel UTPw4x2x0,5 kat.6. Lokalizację podłączenia do internetu należy ustalić na etapie wykonawstwa

Instalacja przeciwprzepięciowa i połączeń wyrównawczych

Aby uchronić projektowaną instalację fotowoltaiczną przed przepięciami łączeniowymi oraz pochodzącymi, od wyładowań atmosferycznych bezpośrednich i pośrednich, należy zainstalować ochronniki przepięć typu 1 (lub typu 1+2) w skrzynce przyłączeniowej DC oraz typu 2 w skrzynce przyłączeniowej AC.

Po stronie DC należy zastosować tylko ochronniki przepięć dedykowane do elektrowni fotowoltaicznych.

Na ścianie, w pobliżu inwertera należy zamontować główną szynę uziemiającą GSU.

- do szyny przyłączyć:
- szynę PE rozdzielnic RDC,
- szynę PE rozdzielnic RAC,
- inwerter,
- konstrukcje paneli fotowoltaicznych,

Do połączenia z GSU zaprojektowano *przewody uziemiające* : LgY16mm².

Przewody uziemiające należy wyprowadzić do wewnątrz budynku .

GSU uziemić tak, aby rezystancja uziemienia wynosiła $R_u \leq 10 \Omega$.

6. Ochrona przeciwporażeniowa, ochrona odgromowa

Ochrona przeciwporażeniowa

Instalacja AC

Jako system ochrony przed porażeniem prądem elektrycznym zastosowano „samoczynne wyłączenie zasilania” .

Ochronę przeciwporażeniową w sieci elektrycznej zapewnić w oparciu o wymagania normy PN-HD-

60364-4-41 dla istniejącego układu sieciowego (układ sieci – TN-S). Ochrona przeciwporażeniowa przed dotykiem bezpośrednim realizowana jest poprzez zadziałanie wyłącznika różnicowoprądowego. Ochrona przy uszkodzeniu zapewniona będzie przez samoczynne wyłączenie zasilania, zastosowanie urządzeń w II klasie ochronności oraz uziemione połączenia wyrównawcze. Umieszczenie systemu fotowoltaicznego na dachu na wysokości większej niż 2,5m zapewnia ograniczenie dostępu do części czynnych systemu. W przypadku gdy dostęp na dach budynku mają osoby nieupoważnione, należy wykonać dodatkowe osłony wokół systemu, lub ograniczyć dostęp na dach.

W skrzynce przyłączeniowej dokonać uziemienia punktu PE, tak aby $R_u \leq 10 \Omega$.

Wszystkie skrzynki połączeniowej elektrowni fotowoltaicznej powinny mieć tabliczkę ostrzegawczą informacją, że części czynne wewnątrz skrzynek mogą być wciąż pod napięciem, mimo odłączenia od falowników PV.

Instalacja nn DC

Jako system ochrony przed porażeniem prądem elektrycznym zastosowano uziemienie ochronne. Wymagana wartość rezystancji uziemienia wynosi: $R_u \leq 10 \Omega$.

Ochrona odgromowa

Przedmiotowy obiekt wg wizji w terenie wyposażony w instalację odgromową w IV kl. LPS.

Dla ochrony paneli fotowoltaicznych zastosować zwody pionowe : iglice i maszty odgromowe oraz zwody poziome niskie.

Iglice montować na podstawach betonowych .

Zaprojektowano jednolity maszt o wysokości $h=2000\text{mm}$ z płytą oraz obciążnikiem (podstawa) o wadze 15kg – lokalizacja zgodnie z zał. rys.

Proj. maszty połączyć z istniejącą instalacją piorunochronną za pomocą zwodów poziomych niskich wykonanych drutem $d_{FeZn}\varnothing 8$ i łączonych za pomocą złączy krzyżowych.

Pomiędzy chronionym urządzeniem (elektrycznym) a iglicą odgromową zachować odpowiedni odstęp izolacyjny s -wolnej przestrzeni między elementami instalacji odgromowej a elementami instalacji fotowoltaicznej. Odpowiedni odstęp służy zabezpieczeniu elementów instalacji fotowoltaicznej przed przeskokami iskrowymi czy łukami elektrycznymi od zwodów pionowych i poziomych instalacji odgromowej.

W przypadku braku możliwości zachowania wymaganego odstępu s , istniejące zwody poziome osłonić za pomocą grubościennych rur, dedykowanych dla instalacji odgromowych.

7. Opis projektowanych zabezpieczeń po stronie DC i AC

Ograniczniki przepięć

Ograniczniki przepięć przeznaczone są do ochrony instalacji fotowoltaicznych przed przejściowymi przepięciami wywołanymi np. uderzeniem pioruna w linię elektroenergetyczną, bądź w jej obrębie, powodując indukcję napięcia w tej linii lub przepięciami powstającymi podczas załączania czy wyłączenia nieobciążonej linii elektroenergetycznej. Zjawisko przejściowego przepięcia może spowodować uszkodzenie elementów instalacji elektrycznej w budynku lub instalacji fotowoltaicznej.

Podstawowym zadaniem ograniczników przepięć jest obniżenie przejściowego, nadmiernego napięcia, pojawiającego się w przewodach, w momencie przepięcia. Ograniczniki przepięć dzieli się (zgodnie z PN -61643-11) na na odpowiednie typy: 1(kl. B),2(kl. C) i 3(kl. D).

Typ 1 i 2 (klasa B i C) służy do ochrony instalacji elektrycznej domowej. Ograniczniki te są w stanie obniżyć poziom napięcia kolejno do 2,5 kV i 1,5 kV.

Typ 3(klasa D) służy bezpośrednio do ochrony konkretnych urządzeń, które są czułe na przepięcia. Obniżają napięcie do poziomu 800 V.

Zważając na poziom napięcia, do jakiego poszczególne ograniczniki przepięć są w stanie je obniżyć, urządzenia te powinno stosować się kaskadowo, aby stopniowo obniżały napięcie w przewodach instalacji elektrycznej.

W instalacji fotowoltaicznych stosuje się przede wszystkim ograniczniki przepięć typu 1 i 2 o odpowiednim napięciu znamionowym dla strony AC i DC.

Ogranicznik przepięć składa się z podstawy montowanej do szyny DIN oraz wkładki, która posiada podstawowe elementy budowy ogranicznika przepięć: w przypadku typu 1 - iskiernik, natomiast typu 2 warystor.

Iskiernik zbudowany jest z dwóch elektrod przedzielonych izolatorem w postaci gazu lub cieczy. Urządzenia te posiadają bardzo dużą rezystancję przy znamionowych warunkach pracy i w momencie pojawienia się bardzo dużego potencjału elektrycznego, wywołanego np. przez bezpośrednie uderzenie pioruna, rezystancja iskiernika zmaleje do bardzo niskiego poziomu, powstanie łuk elektryczny pomiędzy elektrodami iskiernika (przewodem fazowym, a przewodem ochronnym) i prąd popłynie do ziemi, zamiast do dalszej części instalacji elektrycznej. Po ustąpieniu zjawiska przepięcia, ponownie pojawi się przerwa pomiędzy elektrodami iskiernika i prąd popłynie swoją prawidłową drogą.

Warystor jest półprzewodnikowym rezystorem o charakterystyce oporności zależnej od napięcia elektrycznego. Podobnie jak iskiernik posiada bardzo duży opór elektryczny w

znamionowych warunkach pracy, natomiast w momencie pojawienia się nagłego skoku napięcia jego rezystancja gwałtownie spada i w takiej sytuacji jego działanie jest podobne do iskiernika. Bardzo istotne jest, aby ograniczniki przepięć podłączone były do instalacji uziemiającej posiadającej bardzo mały opór elektryczny. Pozwoli to prądowi popłynąć do ziemi - zbyt duży opór mógłby spowodować, że prąd popłynie przez instalację elektryczną.

W instalacji fotowoltaicznej zastosowano ograniczniki przepięć typu 2 przeznaczone dla tego typu systemów. Ogranicznik ten przeznaczony jest do pracy z maksymalnym napięciem 1000 VDC. Umieszczone zostaną one w skrzynce przyłączeniowej modułów fotowoltaicznych. W chwili uszkodzenia wkładki ochronnej następuje jej bezpieczne elektryczne oddzielenie. Dzięki zastosowaniu odpowiedniego bezpiecznika, specjalnie przeznaczonego do instalacji PV, w układzie zawierającym wkładki jest możliwa jej wymiana bez przerywania obwodu prądowego i bez powstawania łuku elektrycznego. Konstrukcja łączy ze sobą ochronę przepięciową, ochronę pożarową i ochronę osób.

Wyłącznik nadmiarowo-prądowy po stronie AC

Wyłącznik nadmiarowo-prądowy (nadprądowy) służy do ochrony przed przeciążeniami elektrycznymi. Sytuacja taka następuje w momencie, gdy przez dany element elektryczny przepływa prąd większy niż znamionowy, np. w wyniku podłączenia zbyt dużej liczby odbiorników lub podłączenia odbiornika o zbyt dużej mocy. Zjawisko to powoduje wydzielanie się ciepła, jeśli jest długotrwałe, przez co może być niebezpieczne – może dojść do zwarcia i w konsekwencji pożaru. Wartość wydzielanego ciepła jest proporcjonalna do kwadratu prądu i kwadratu czasu występowania przeciążenia. Ponadto wyłączniki pozwalają na rozłączenie całej instalacji fotowoltaicznej, w analogiczny sposób, jak inne odbiorniki w domu.

W instalacji konieczne jest zastosowanie wyłącznika nadprądowego po stronie AC – za inwerterem, a przed rozdzielnicą w budynku. Znajdować będzie się on w skrzynce przyłączeniowej modułów wraz z ogranicznikami przepięć. Wyłącznik nadprądowy powinien być dopasowany do maksymalnego wyjściowego natężenia prądu falownika przy napięciu skutecznym.

8. Ochrona przeciwpożarowa

Podjęcie działań przez strażaków w płonącym budynku, w pierwszej kolejności wiąże się z wyłączeniem zasilania obiektu. Krok ten ma na celu umożliwienie przeprowadzenia akcji ratowniczej bez ryzyka porażenia prądem strażaków, bądź ofiar pożaru. W przypadku obiektów wyposażonych w instalację fotowoltaiczną, należy wykonać jej przyłączenie w punkcie, którego zasilanie zostanie odcięte w chwili użycia głównego wyłącznika zasilania budynku. System fotowoltaiczny zareaguje całkowitym wyłączeniem się, w przypadku odcięcia zasilania budynku i tym samym umożliwi przeprowadzenie bezpiecznego gaszenia oraz ewakuowania obiektu.

Ochrona przeciwpożarowa realizowana będzie dwustopniowo:

-po stronie prądu stałego – optymalizatory mocy, umożliwiające automatyczne obniżenie (do bezpiecznego) napięcia DC modułów za każdym razem, gdy odłączone jest zasilanie AC lub odłączony jest falownik, dodatkowo: po stronie prądu stałego zastosowano przeciwpożarowy wyłącznik bezpieczeństwa

PWB, odcinający dopływ prądu DC pomiędzy panelami a falownikiem, gdy wykryje zanik napięcia zasilającego,

-po stronie prądu przemiennego – główny wyłącznik prądu w budynku; z chwilą zadziałania wyłącza również inwerter fotowoltaiczny, wykluczając tym samym możliwość spowodowania zwarcia instalacji elektrycznej czy porażenia osób.

Ochrona przeciwpożarowa została dobrana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej. W systemach fotowoltaicznych znajduje się ochrona

przeciwpożarowa w zakresie zgodnym z wymaganiami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej dla instalacji elektrycznych.

9. Inne zabezpieczenia

Inwerter zastosowany w instalacji fotowoltaicznej wyposażony jest w urządzenia monitorujące parametry energii elektrycznej. W przypadku odchylenia monitorowanych parametrów częstotliwości i napięcia od parametrów granicznych normy PN-EN 50438, fotowoltaiczne źródło wytwórcze jest natychmiast odłączone od sieci elektroenergetycznej. System fotowoltaiczny pozostaje odłączony do momentu powrotu parametrów do ustawionych limitów.

Wykonanie wszystkich rozwiązań zabezpieczających instalację jest zgodne z obowiązującym prawem i odpowiednimi normami, w tym z polską normą PN-HD 60364 „Instalacje elektryczne niskiego napięcia”.

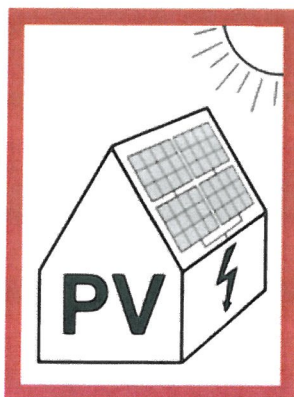
10. Oznakowanie instalacji PV

Oznakowanie instalacji PV w budynku wykonać zgodnie z normą PN-EN 60364-7-712:

- naklejka z wizerunkiem modułów PV na dachu budynku powinna być umieszczona w miejscu przyłączenia instalacji PV,
- przy liczniku, przy głównym wyłączniku zasilania (przeciwpożarowym wyłączniku prądu).
- wszystkie skrzynki połączeniowej elektrowni fotowoltaicznej powinny mieć tabliczkę ostrzegawczą informacją, że części czynne wewnątrz skrzynek mogą być wciąż pod napięciem, mimo odłączenia od falowników PV.

Opis zastosowanych oznaczeń:

Uwaga instalacja fotowoltaiczna – Naklejka umieszczona przy głównym wyłączniku prądu budynku.

Naklejka umieszczona na obudowie rozdzielnic RAC.

**GŁÓWNY
WYŁĄCZNIK AC
INSTALACJI
FOTOWOLTAICZNEJ**

Naklejka umieszczona na obudowie falownika w widocznym miejscu obok wyłącznika izolacyjnego DC wbudowanego w falownik.

GŁÓWNY WYŁĄCZNIK DC INSTALACJI FOTOWOLTAICZNEJ

Naklejka umieszczona na obudowie falownika.

NIE DOTYKAĆ !
URZĄDZENIE ELEKTRYCZNE

Naklejka umieszczona na obudowie rozdzielnicy RDC.

UWAGA!

URZĄDZENIE MOŻE BYĆ
POD NAPIĘCIEM NAWET
PO ROZŁĄCZENIU

11. Inne zabezpieczenia

Inwerter zastosowany w instalacji fotowoltaicznej wyposażony jest w urządzenia monitorujące parametry energii elektrycznej. W przypadku odchylenia monitorowanych parametrów częstotliwości i napięcia od parametrów granicznych normy PN-EN 50438, fotowoltaiczne źródło wytwórcze jest natychmiast odłączone od sieci elektroenergetycznej. System fotowoltaiczny pozostaje odłączony do momentu powrotu parametrów do ustawionych limitów.

Wykonanie wszystkich rozwiązań zabezpieczających instalację jest zgodne z obowiązującym prawem i odpowiednimi normami, w tym z polską normą PN-HD 60364 „Instalacje elektryczne niskiego napięcia”.

12. Przebieg prac montażowych

- Montaż konstrukcji nośnej na dachu
- Montaż paneli fotowoltaicznych na dachu
- Uziemienie zestawu modułów fotowoltaicznych ($R < 10 \Omega$)
- Montaż inwertera i zabezpieczeń strony AC oraz DC
- Połączenie modułów z inwerterem
- Ułożenie przewodów DC
- Podłączenie instalacji do rozdzielnicy TG
- Sprawdzenie pracy układu

13. Obliczenia

13.1 Szacowany uzysk energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznej

Uzysk energii elektrycznej wyprodukowanej w instalacji obliczono w następujący sposób:

$$U = \frac{(N_{as} \cdot K) \cdot P_{PV} \cdot WW}{N_{at}}$$

gdzie:

U – uzysk energetyczny z instalacji PV, kWh/rok

N_{as} – nasłonecznienie w pobliżu miejsca występowania instalacji PV, kWh/(m²*rok)

K – współczynnik korygujący wartość nasłonecznienia w zależności od jej ustawienia,

P_{PV} – moc instalacji fotowoltaicznej, kWp

WW – współczynnik wydajności systemu fotowoltaicznego, -

N_{at} – natężenie promieniowania słonecznego, kW/m²

Uwzględniając:

-nasłonecznienie N_{as} wynoszące 900 kWh/(m²*rok)

-współczynnik korygujący K (spadek lub wzrost nasłonecznienia w stosunku do nasłonecznienia na powierzchni horyzontalnej), dla modułów fotowoltaicznych odchylonych o 0 stopni od południa i ich nachylenie równe 30 stopni, wynoszący 97%

-moc instalacji równą 13,5 kWp.

-współczynnik wydajności (sprawność instalacji) równy 87%, obliczony zgodnie z równaniem:

$$S_{PV} = 1 - (\sum S_P + S_F + S_T + S_{NPS} + S_Z + S_{NPM} + S_D) \cdot 100\%$$

gdzie:

SPV – sprawność instalacji fotowoltaicznej, %

SP – straty na przewodach – ok. 1%

SF – straty falownika – ok. 1,5%

ST – straty temperaturowe – 4-8%

SNPS – straty związane z niskim natężeniem promieniowania słonecznego – 1-3%

SZ – straty związane z zacienieniem, zabrudzeniem, itp. 1-5%

SNP – strat wynikające z niedopasowania prądowego modułów – ok. 1%

SD – straty na diodach bocznikujących – ok. 0,5%

Natężenie promieniowania słonecznego N_{at} w warunkach STC równe 1 kW/m²
uzysk energii elektrycznej wynosi:

$$U = \frac{900 \cdot 0,97 \cdot 13,5 \cdot 0,87}{1} = \text{ok. } 10250 \frac{\text{kWh}}{\text{rok}}$$

13.2 Obliczenia mocy

Ilość paneli: $L_M = 30$

Moc modułu fotowolt.: 450Wp

Moc zainstalowana DC: $30 \times 450 \text{Wp} = 13,5 \text{kWp}$

Moc szcz. (AC): $13,5 \times 0,983 = 13,27 \text{kW}$

13.3 Dobór zabezpieczeń DC

Prąd znamionowy zabezpieczenia powinien spełniać poniższą zależność

$$1,4 \cdot I_{sc} \leq I_n \leq 0,9 \cdot I_{rew} \approx 2,4 \cdot I_{sc}$$

Uwzględniając powyższe:

$$1,4 \cdot 13,85 = 19,4 \leq I_n = 20 \leq 0,9 \cdot 2,4 \cdot 13,85 = 29,9$$

gdzie:

- I_{sc} – znamionowy prąd zwarciaowy panelu fotowoltaicznego w warunkach STC,
- I_{rev} – maksymalny dopuszczalny prąd wsteczny (rewersyjny) panelu fotowoltaicznego,
- I_n – prąd znamionowy bezpiecznika.
- L_M – liczba paneli fotowoltaicznych w łańcuchu.

Dobrano zabezpieczenie DC : wkładkę bezpiecznikową cylindryczną o prądzie znamionowym 20A, napięciu znamionowym 1000V i charakterystyce gPV

13.4 Obliczenia prądu AC

Wartość prądu obciążenia:

$$I_B = \frac{P_s}{\sqrt{3} \cdot U_N \cdot \cos \varphi} = \frac{13500 \cdot 0,983}{\sqrt{3} \cdot 400 \cdot 1} = 19,15A$$

13.5 Dobór zabezpieczeń AC

Dobrano zabezpieczenie : wyłącznik nadprądowy 3p B25A.

13.6 Dobór przekroju przewodu DC

$$S \geq \frac{P_s \cdot l}{U^2 \cdot \gamma \cdot 0,01}$$

$$S \geq \frac{15 \cdot 450 \cdot 2 \cdot 68}{(15 \cdot 41,18)^2 \cdot 54 \cdot 0,01} \geq 4,46mm^2$$

Dobrano przewód solarny DC 6mm².

13.7 Dobór przewodu AC

13.7.1 Dobór przekroju przewodu AC

$$S \geq \frac{P_s \cdot l}{U^2 \cdot \gamma \cdot 0,01}$$

$$S \geq \frac{13500 \cdot 0,983 \cdot 7}{400^2 \cdot 54 \cdot 0,01} \geq 1,08mm^2$$

Dobrano przewód AC YDY 5x6mm².

13.7.2 Sprawdzenie doboru przewodu AC na warunki obciążalności prądowej (wg PN-HD 60364-4-43)

$$\begin{cases} I_B \leq I_n \leq I_Z \\ I_Z \geq \frac{k_2 \cdot I_n}{1,45} \end{cases}$$

$$I_n = 1,25 \cdot I_B = 1,25 \cdot 19,15 = 23,94A \rightarrow I_n = 25A$$

$$I_z \geq \frac{1,45 \cdot I_n}{1,45} = \frac{1,45 \cdot 25}{1,45} = 25A$$

Dla sposobu ułożenia B2 (przewód wielożyłowy ułożony w rurze na ścianie z materiału izolującego cieplnie) $I_z = 36A$ dla przewodu 6mm^2 .

$$14A < 25A < 36A$$

Warunek został spełniony.

13.8 Obliczenia dopuszczalnego odstępu izolacyjnego w instalacji odgromowej (wg.pkt.6.3 PN-EN 62305-3)

Wymagane odstępy izolacyjne wyznaczono z zależności:

$$s = k_i \times (k_c / k_m) \times L = 0,04 \times (0,3/1) \times 13,2 = 15,84 \text{ cm}$$

$$s > 15,84 \text{ cm}$$

Gdzie:

s - minimalny odstęp izolacyjny

k_i - wsp. zależny od klasy LPS (dla IV = 0,04)

k_c - wsp. zależny od rozptywu prądu (dla 7 przewodów odprowadzających od 1 do 0,14; przyjęto 0,3)

k_m - wsp. zależny od materiału izolacji (dla powietrza = 1)

L – najdłuższa długość drogi do najbliższego punktu wyrównawczego 13,2m, zatem dla największego odstępu.

14. Wykaz rysunków

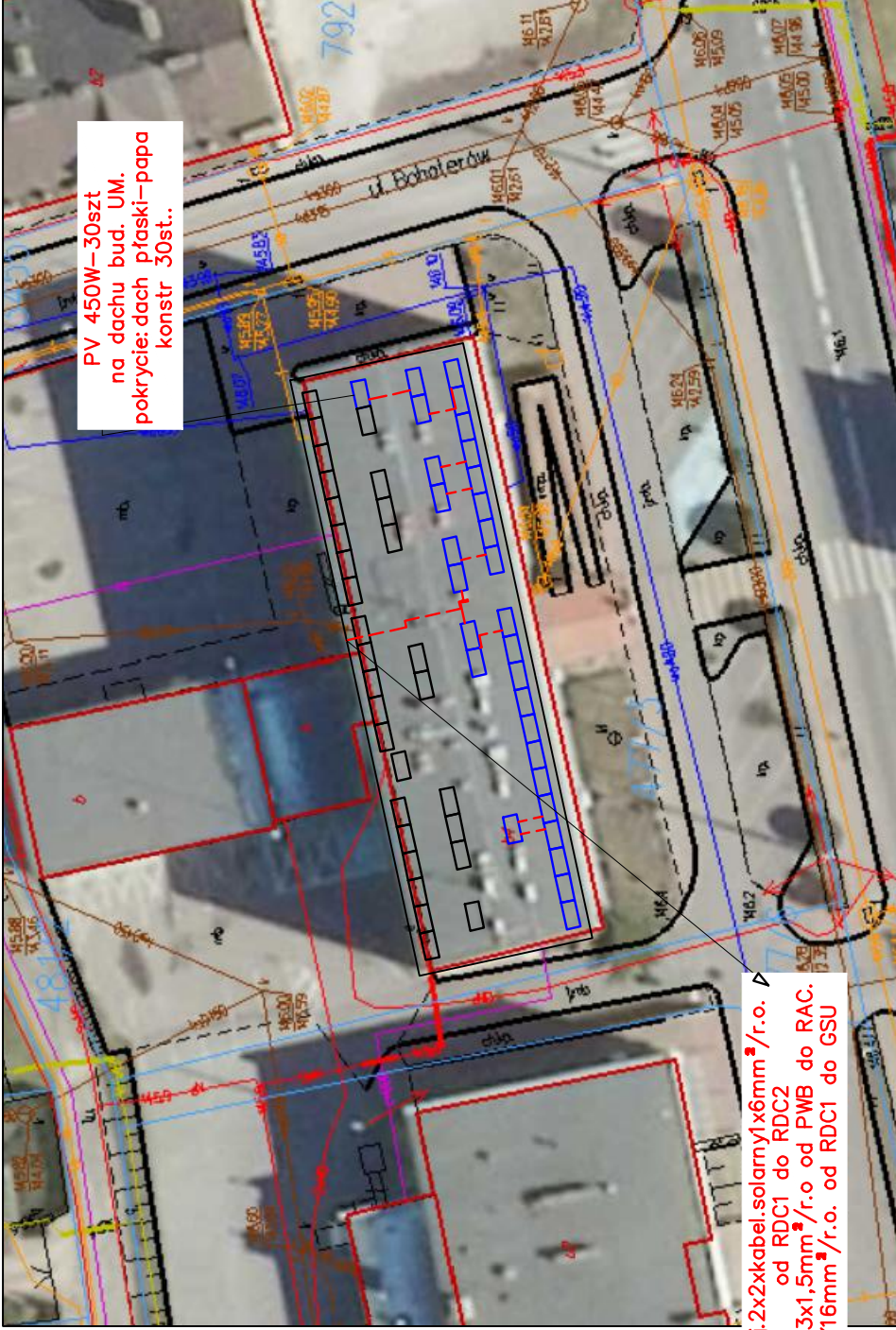
Rys.1 Plan sytuacyjny

Rys.2 Rzut dachu budynku Urzędu Miasta –plan instalacji fotowoltaicznej

Rys.3 Rzut parteru budynku Urzędu Miasta –plan instalacji fotowoltaicznej

Rys.4 Rzut piwnic budynku Urzędu Miasta –plan instalacji fotowoltaicznej

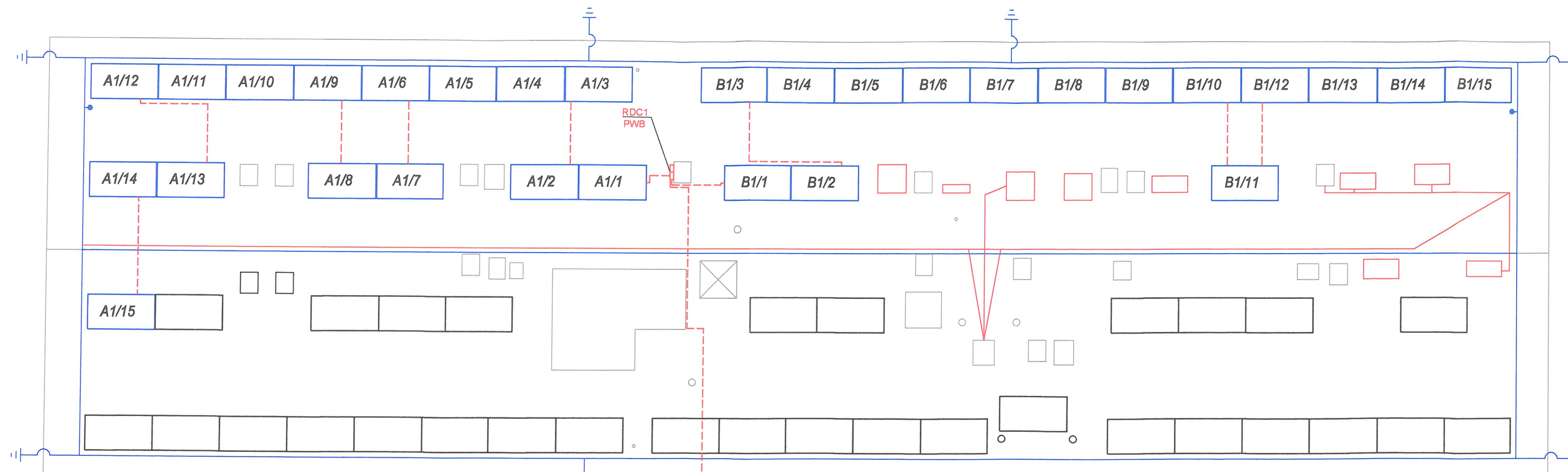
Rys.5 Schemat zasilania

PV 450W-30szt
na dachu bud. UM.
pokrycie: dach pfaski-papa
konstr 30st..

proj.2x2kabel.solarny1x6mm²/r.o. od RDC1 do RDC2
HDGS3x1,5mm²/r.o od PWB do RAC.
LgY16mm²/r.o. od RDC1 do GSU

Obiekt: Instalacja PV na dachu budynku Urzędu Miasta w m. Radzyn Podlaski na dz. 477/3	Inwestor: Miasto Radzyn Podlaski ul. Warszawska 32 21-300 Radzyn Podlaski	Skala: 1:500
Tytuł: Plan sytuacyjny	Projektant: mgr inż. Stanisław Sowiński upr. bud. 2721/Lb/94	Data: 1.1.2022
Nr rys.: 1		Asystent: inż. Jakub Siedliski

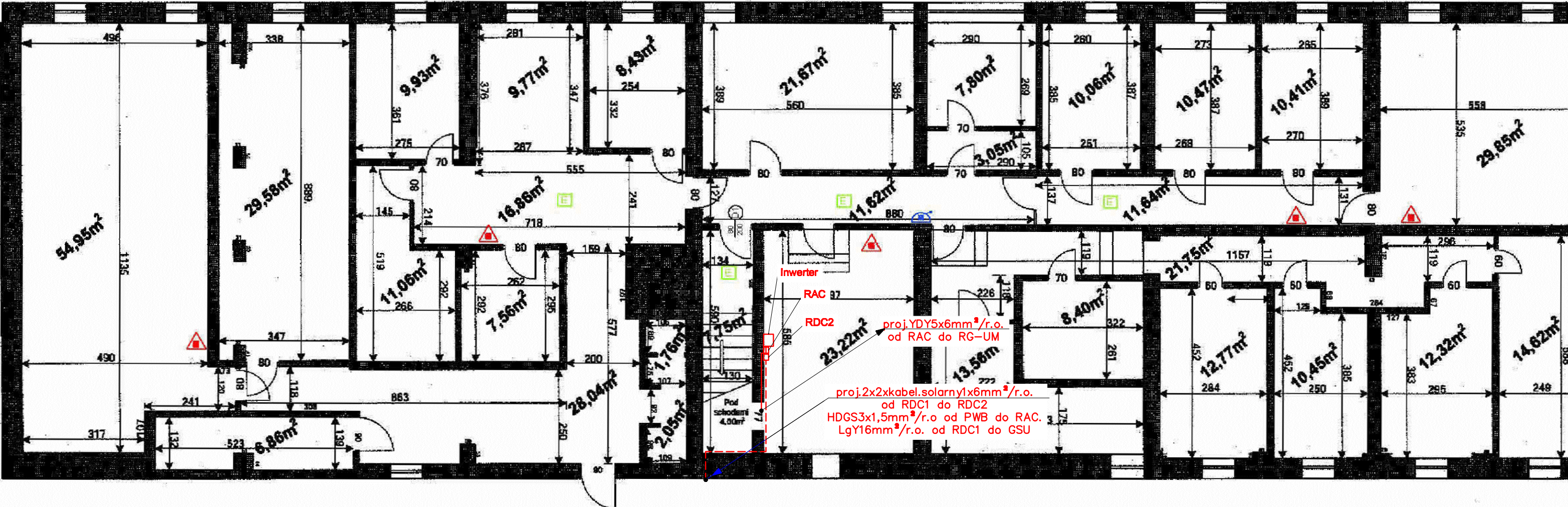
proj. 2x2xkabel. solarny 1x6mm²/r.o.
od RDC1 do RDC2
HDGS3x1,5mm²/r.o od PWB do RAC.
LgY16mm²/r.o. od RDC1 do GSU

LEGENDA SYMBOLI I OZNACZEŃ:

- istn. instalacja odgromowa
 - proj. iglica odgromowa, h=2m
 - istn. przewody i urządzenia elektryczne
 - proj. trasa głównych ciągów kablowych DC
 - nr panelu w stringu
 - proj. panel fotowoltaiczny + optymalizator
 - panel fotowoltaiczny wg odrębnego opracowania
- PWB - przeciwpożarowy wyłącznik bezpieczeństwa
RDC1 - rozdzielnica DC na dachu

RZECZOZNAWCA d/s ZABEZPIECZEŃ PRZECIWOPOŻAROWYCH
mgr inż. Piotr Jabłoński nr upr. 599/2014
Data: 06.12.2022
Zgodność projektu z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej stwierdzam bez uwag z uwagami

Obiekt: Instalacja PV na dachu budynku Urzędu Miasta w m. Radzyń Podlaski na dz. 477/3	Inwestor: Miasto Radzyń Podlaski ul. Warszawska 32 21-300 Radzyń Podlaski	Skala: 1:100
Tytuł: Rzut dachu budynku UM -plan instalacji fotowoltaicznej	Projektant: mgr inż. Stanisław Sowiński upr. bud. 2721/Lb/94	Data: 11.2022
	Asystent: inż. Jakub Siedliski	Nr rys.: 2

Rzut w skali 1 : 100
Pomiarów dokonano w świetle ścian wyprawionych

Obiekt: Instalacja PV na dachu budynku Urzędu Miasta w m. Radzyn Podlaski na dz. 477/3	Inwestor: Miasto Radzyn Podlaski ul. Warszawska 32 21-300 Radzyn Podlaski	Skala: 1:100
Tytuł: Rzut piwnicy budynku UM -plan instalacji fotowoltaicznej	Projektant: mgr inż. Stanisław Sowiński upr. bud. 2721/Lb/94	Data: 11.2022
	Asystent: inż. Jakub Siedliski	Nr rys.: 4

- lampa awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego
 - hydrant przeciwpożarowy wewnętrzny DN25 z węzłem półsztywnym

15. Zestawienie podstawowych materiałów UM

15.1 Instalacja nn-AC

Lp.	Wyszczególnienie 2	Oznaczenie, typ 3	Nr katalogu norm 4	im	ilość 6	uwagi 7
1	Przewód	YDY5x6mm2		m	7	
2	Przewód	LgY16mm2		m	57	zielono-żółty, wg potrzeb
3	Przewód	HDGs3x1,5mm2		m	31	wg potrzeb
4	Inwerter DC/AC 3-faz.400V	15kW		szt	1	
5	Moduł komunikacyjny			szt	1	do połączenia instalacji z internetem
6	Rozdzielnica naścienna	24mod.63A, 690V,IP44	RAC	kpl	1	wg opisu i schematu
7	Ochronnik przeciwprzep.	AC t.1+2		kpl	1	
8	Wyłącznik nadprądowy	3pB25A		szt	1	
9	Wyłącznik nadprądowy	3pC25A		szt	1	
10	Wyłącznik nadprądowy	1pB6A		szt	1	
11	Wyłącznik różnicowoprądowy	4p40/0,1A		szt	1	
12	Szyna ekwipotencjalna		GSU	szt	1	
13	Bednarka	FeZn25x4		m	4	wg potrzeb
14	Pręt stalowy oc.	18mm/6m		szt	4	wg potrzeb
15	Śruba oc.+N+PO+PS	M10x25		szt	8	
16	Rura elektroinst. sztywna	Ø28		m	10	k. biały, odporna na UV
17	Kolanko rury (sztywne)	do Ø28		szt		wg potrzeb
18	Uchwyt rury	do Ø28		szt	50	wg potrzeb
19	Rura elektroinst. sztywna	Ø16		m	25	k. biały, odporna na UV
20	Kolanko rury (sztywne)	do Ø16		szt		wg potrzeb
21	Uchwyt rury	do Ø16		szt	150	wg potrzeb
22	Rura grubościenna odgromowa	Ø20		m	20	wg potrzeb
23	Iglica odgromowa z podstawą betonową	FeZnØ16 h=2m		szt	2	waga płyty bet. 15kg
24	Drut	FeZnØ8		m	2	
25	Złącze krzyżowe	4-śrubowe		szt	2	

15.2 Instalacja fotowoltaiczna-DC i teleinform.

26	Przewód solarny	1000V 6 mm2		m	160	wg potrzeb
27	Panel fotowoltaiczny	monokryst. min.450W		szt	30	
28	Optymalizator mocy	450W		szt	30	
29	Rozdzielnica naścienna	12mod., 1000V, IP67	RDC1	kpl	1	wg opisu i schematu
30	Rozdzielnica naścienna	18mod., 1000V, IP44	RDC2	kpl	1	wg opisu i schematu
31	Podstawa rozłączalna do wkładek cylindrycznych	10x38 2p(podwójna), 20A gPV, 1000V 10x38mm		kpl	2	wg opisu i schematu
32	Wkładka bezpiecznikowa	DC t.1+2		szt	4	
33	Ochronnik przeciwprzep.	DC t.2		kpl	2	
34	Ochronnik przeciwprzep.	MC4		kpl	2	
35	Złączka			kpl	60	wg potrzeb
36	Przeciwpożarowy wyłącznik bezpieczeństwa	1000V, 40A, IP67		kpl	1	
37	Rura elektroinst.sztynna k. biały	Ø47		m	20	wg potrzeb
38	Kolanko rury	do Ø47		szt	10	wg potrzeb
39	Uchwyt rury	do Ø47		szt	50	wg potrzeb
40	Korytka kablowe perforowane z pokrywą	50x30mm		m	34	wg potrzeb
41	Przegroda do koryta kablowego	30mm		m	10	wg potrzeb
42	Uchwyt dachowy do koryta kabl.			szt	60	wg potrzeb
43	Konstrukcja pod panele na dach płaski	poziom, 30 stopni		kpl	30	
44	Elementy montażowe			kpl	1	wg potrzeb
45	Skretka	UTP 4x2x0,5		m	50	wg potrzeb